

is not just a process of action, but also the process of omission as well as the rejection of the solution is also a solution. Education policy can be defined as a series of targeted actions aimed at achieving the objectives of educational organizations and / or education system.

Epistemological analysis of various types of simulation should start with finding out the exact meaning or meanings of the term "model". Model – a conceptual material presented or implemented a system which, reflecting or reproducing the object of study; able to replace it so that its study gives us new information about this object.

Therefore, decision making model in education – a conceptual framework is presented that in the process of replacing the specific situation of choice, provides new information about the nature and significance of the elements of the educational system.

The paper addressed the following general decision theories: a model of "trash container" rational-deductive model of scientific management model, discrete incremental model, reductionism, total quality management model, chaos theory and theory of games.

Keywords: decision, "decision-making", educational policy, model, educational management, efficiency.

Терепиций С. А., кандидат философских наук, доцент,
Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова
(Киев, Украина), som_org@ukr.net

Современные теории и модели принятия решений в образовательной политике

Статья посвящена рассмотрению общих теорий принятия решений в контексте их действительности в сфере образовательной политики. Методологическая база исследования определяется подходом, который опирается на принципы объективности и целостности. В частности, в работе применены: метод историзма и герменевтики; диалектический метод; метод системного анализа; сравнительный метод. Основываясь на опыте отечественных и зарубежных исследователей в области образовательного менеджмента, автор показывает большое значение идей теории управления и руководства в задании подготовки, осуществления и контроля выполнения политических решений. Статья логично подходит к типовым моделям поиска и выбора с помощью семантического анализа и синтеза понятий "модель", "образовательная политика" и "решение". Исследование делает акцент на возможности определенных теорий удовлетворить потребности руководителей в сфере образования.

Ключевые слова: решение, "decision-making", образовательная политика, модель, образовательный менеджмент, эффективность.

* * *

УДК 37.035.91(09)

Буяк Б. Б.

доктор філософських наук, проректор
з наукової роботи та міжнародного співробітництва,
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. Володимира Гнатюка
(Україна, Тернопіль), bbb261074@gmail.com

Світоглядно-філософський аналіз студентського лідерства

В статті проаналізовано світоглядно-філософські аспекти лідерства в студентському середовищі. Акцентовано увагу на важливості для подальшого прогресивного суспільного розвитку культивування лідерських якостей серед молоді, а особливо в середовищі студентства.

Автор характеризує основні типи, види, стилі, стадії становлення інституту лідерства серед студентської молоді, а також подаються обов'язкові риси характеру лідера, зважаючи на які можна сподіватися на виховання справжніх лідерів ще із студентської лави.

Як висновок стверджено, що в наш час є нагальна потреба в дієвих лідерах, а це потребує відповідної системи їх підготовки, зокрема серед студентства.

Ключові слова: лідер, лідерство, лідерські якості, студентський лідер, студент, світоглядно-філософський аналіз, вищий навчальний заклад, студентське самоврядування.

Сучасний шалений темп розвитку суспільних відносин та перманентні перетворення соціуму потребують кардинальних змін у всіх сферах життєдіяльності. Зокрема, постійної реформації потребують соціально-політичні та економічні основи суспільної організації. В цих сферах, а також в науці, освіті потрібні люди, здатні творчо проектувати і розвивати суспільні процеси, щодня приносяти посильну користь суспільству.

Виходячи із цих потреб, розуміємо, що як і сьогодні, так і подальший розвиток нашого

суспільства залежать від людей, які володіють певними лідерськими якостями, талановитістю, нестандартним мисленням, творчою уявою, демократичною культурою, здатних взяти на себе відповідальність за розв'язання проблем державотворчого, економічного, політологічного, наукового, освітнього та культурологічного порядку. Не викликає особливих дискусій теза, згідно якої сталим і системно-прогресивним може бути розвиток саме такого суспільства, філософи якого переглянули систему традиційних поглядів на нові перспективні покоління, саму систему усталених взаємовідносин поколінь, той інноваційний потенціал розвитку, носієм якого була, є і, безперечно, буде молодь.

Пошук, формування, розвиток та культивування лідерських якостей у студентському середовищі зв'язку із цим нині надзвичайно актуалізуються. Потрібно зосередити всі можливі ресурси для виявлення і використання освітнього-виховного впливу вищого навчального закладу (ВНЗ) на формування лідерських потуг студентської молоді. А дослідженню феномену лідерства в наш час створено необхідні певні теоретичні та практичні передумови.

Питання студентського лідерства досить актуальне, адже більшість студентів, попри існуючі в них якості, не вміють ефективно їх використовувати, або ж вектор їх спрямованості не співпадає із загальним вектором навчального чи наукового процесу, отримання кваліфікації (що є безумовно найголовнішим на етапі остаточного формування дорослої особистості).

Всі, хто пише про лідерство і вивчає його, визначає його по-своєму. Ще у 80-х рр. американський дослідник лідерства Р.Стогділл визначив, що загальна кількість різноманітних теорій та концепцій перевищує рубіж у 4 тисячі... "визначень лідерства стільки ж, скільки людей, котрі намагалися цим явищем займатися", – писав він [1, с.613]. Феномен лідерства настільки складний, що дати одне визначення, яке охарактеризувало б всю його багатогранність, досить складно.

Лідерство – це тип управлінської взаємодії, заснований на найбільш ефективному в даній ситуації поєднанні різноманітних джерел влади та спрямований на спонукання людей до досягнення спільних цілей. Лідерство – це процес соціального впливу, коли особа цілеспрямовано впливає на інших людей з метою структури відносин в групі чи в організації. Лідерство – це здатність розбудити в однодумців мрію, до якої вони прагнуть, надихнути необхідну для руху енергію. Важливо зазначити, що лідерство – це не управління. Управління концентрує увагу на тому, щоб речі робились правильно, а лідерство – на тому, щоб робились правильні речі. Особливо цей момент варто враховувати, досліджуючи молодіжне, зокрема, студентське середовище.

Аналіз наукових джерел і публікацій свідчить про те, що тема лідерства привертала увагу представників різних напрямів протягом багатьох століть. Досить згадати погляди та судження мислителів давнини: Платона, Конфуція, Лао-Цзи, Арістотеля, Н. Макіавеллі, Т. Гоббса, К. Гельвеція, Р. Декарта, І. Канта, Д. Юма, К. Маркса, Ф. Енгельса, Ф. Ніцше, З.Фрейда, Т.Карлеля, М. Вебера, Г.Лебона, Г.Тарда, К.Г. Юнга, Е.Фрома, Т.Адорно, Е.Еріксона,

С.Московичі, Д.Ранкур-Лаферрієр, Е. Богардуса, А. Менегетті, Ф. Карделла, Р. Ділтса. У сучасній західній літературі проблеми лідерства представлені дуже широко, їх розглядають такі вчені, як Ж. Блондель, Б. Басі, Д. Дженнінгс, К. Левін, Р. Такер, с. Хук, А. Херманн та ін. Аналізу феномену лідерства присвячено також роботи українських філософів: М. Гаврилюк, с. Калашнікової, Г. Лактіонової, З. Атаманюк, Н. Дубовик, Б. Кухти, М. Михальченка, В. Бебика, Б. Гаєвського, М. Головатого, М. Пірен, А. Пойченка, Л. Приходченка, О. Семківа, А. Пахарєва, Ф. Рудича, О. Маковського, Н. Маховської, В. Радула, В. Сухомлинського, О. Сердюка, Й. Завадського, О. Кузьміна, О. Мельник, Є. Андрієнка, В. Давидова, О. Запорожець та ін.

Проте у досліджуваній проблематиці досі зберігається ряд суперечностей між нагальною потребою сучасної цивілізації у людей з яскравими лідерськими якостями і недостатністю теоретичного осягнення проблеми становлення лідерських якостей людини; зростаючим прагненням молоді зайняти значуще місце в суспільному, політичному та економічному житті країни та недостатньою готовністю педагогів надати допомогу молоді у формуванні системи якостей, що забезпечують реалізацію даного прагнення. В наш час потрібна розробка концепцій освітньо-виховного супроводу формування лідерських якостей особистості та перегляд існуючих педагогічних концепцій такого виду діяльності;

Метою даного дослідження, виходячи із актуальності проблематики формування лідерських якостей молоді, став світоглядно-філософський аналіз деяких аспектів формування лідерських якостей студентської молоді.

Молодь, на відміну від старших поколінь, які схильні до консерватизму в сповідуванні раніше обраних цінностей та набутих життєвих принципів, є своєрідним індикатором суспільних змін, дуже чутливо реагує на те, що є значущим та приносить життєвий успіх і визнання у соціумі, вона більш прагматично сприймає реалії життя [2, с. 171].

Якщо говорити про студентське лідерство, то можна вважати його процесом впливу, насамперед, на студентське середовище. Враховуючи, що існують поняття формального та неформального лідерства, то цей процес автоматично розбивається на два логічні напрямки: офіційний (адміністрація ВНЗ, деканати, викладачі кафедр, куратори, старости, студентське самоврядування, профспілкова структура) та неофіційний (активісти, спортсмени, митці, харизматичні особи, студенти з високим рівнем знань і т.д.). Звичайно ж, ідеальним варіантом було б, коли б в одній особі поєднувалися і формальне, і неформальне лідерство, проте в студентському середовищі таке трапляється досить рідко і це найчастіше переходить у площину теорії, аніж практики. Виключенням можуть бути, хіба що, виборні студентські посади на різних рівнях ієрархії.

Так історично склалося, що “університетська теорія менеджменту” наводить три основних стилі лідерства (або управління): авторитарне (уособленням якої є адміністрація ВНЗ), демократичне (найбільш поширено

на рівні груп, як академічних так і серед ситуативних), ліберальне (досить часто спостерігається серед старост студентських груп та кураторів).

Серед типів лідерства в студентському середовищі можна виділити в основному: ділове лідерство, емоційне лідерство та ситуативне лідерство.

Ділове лідерство характерне для груп, виникаючих на основі виробничих (навчальних) цілей. У його основі в студентському середовищі лежать такі якості, як високий рівень знань, уміння краще за інших вирішувати навчальні завдання, діловий авторитет, досвід і т. п. Ділове лідерство безперечно впливає на результати навчання. Цей тип лідерства спостерігається на всіх курсах безпосередньо під час реалізації навчального процесу. Варто зазначити, що у студентів старших курсів цей тип лідерства якнайкраще проявляється, аніж у початківців.

У студентів в ролі лідерів виступають ті, хто користуються в групі особливим авторитетом в більшості випадків ними формально виступають старости. Від них значною мірою залежить психологічний клімат у групі, самопочуття її членів, а також визнані в ній моральні норми. В академічній групі з високим рівнем розвитку лідерства підвищуються вимоги до кожного окремого її члена і особливо до формальних лідерів.

Розвиток взаємовідносин студентського колективу і особистості проходить через декілька стадій становлення:

Перша стадія – адаптація суб'єкта як члена нової групи. Перш ніж реалізувати свою потребу виявити себе як особистість, він має засвоїти діючі в групі норми і опанувати прийоми і засоби діяльності, якими володіють усі інші її члени. Через це у нього виникає об'єктивна необхідність “бути таким, як усі”, що досягається за рахунок суб'єктивно пережитої втрати тих чи інших індивідуальних рис.

Друга стадія – індивідуалізація. Вона полягає у загостренні протиріч між досягнутим результатом адаптації (тим, що студент став “таким, як усі”) і потребою студента у максимальному прояві себе як неповторної особистості, що має свою індивідуальність, яка при цьому не задовольняється. Студент починає шукати способи і засоби для вираження своєї індивідуальності, для демонстрації її в групі.

Третя стадія – інтеграція особистості в групі: студент зберігає лише ті індивідуальні риси, що відповідають необхідності й потребам групового розвитку, а також власну потребу здійснити значимий внесок у життя групи. Група при цьому певною мірою змінює свої групові норми, вбираючи ті риси студента, що визнаються групою як ціннісно-значущі для її розвитку. Так відбуваються взаємні перетворення особистості і групи [3].

У більшості університетів лідери академічних груп формують студентське самоврядування навчального закладу. А те в свою чергу приєднується до різноманітних студентських структур: рад, асоціацій, союзів, всеукраїнські організації, які мають відстоювання права та інтереси студентів.

В суспільстві загалом, як і в студентському колективі зокрема, його учасники виконують різні соціальні ролі. І якщо всі постараються взяти на себе

роль лідера, то це зруйнує гармонію людських стосунків. При цьому не можна допустити, щоб людина, яка насправді володіє лідерськими якостями, хоронила свій талант в зародку. Слід пам'ятати притчу про таланти, якими кожного з нас наділено від народження. Отож, якщо вже отримано вміння, задатки, талант виконувати роль провідника, тоді варто докласти всіх зусиль, розвиваючи їх у правильному, конструктивному напрямку, адже саме у служінні іншим закладено сенс нашого буття.

Парадокс і трагедія сучасної України полягає у тому, що сформований механізм абсорбції некомпетентних, нетямущих і зовсім безграмотних суб'єктів у структурах влади, і не лише державної, та виштовхування професіоналів у маргінес та на периферію соціальних систем, з кожним роком множить соціальний паразитизм в українському соціумі [2, с. 176].

Такі негативні тенденції на українській загал деморалізують студентську молодь, не мотивують її, насамперед, щодо здобуття якісної вищої освіти, активної участі в громадському житті суспільства, оскільки не завдяки цій діяльності їй відкриваються життєві перспективи за порогом вищого навчального закладу. Одне із завдань студентського лідерства, а відповідно, і структури студентського самоврядування – подолати подальший розвиток подібних тенденцій, допомогти студентам усвідомити їх значиму, перспективно-визначальну роль у розвитку рідної держави. А це можливо якщо починати з головного – виховання достойних лідерів представників студентства, які отримують достойну освіту та виховання вищого гатунку.

Виховання лідера розумного, здорового, доброго, щасливого, духовно і душевно багатого – одне з найголовніших завдань сучасної системи вищої освіти в Україні. Саме в руках такої людини має бути влада, тоді й наша незалежна, молода держава зуміє виховати достойних синів і дочок, вірних покликанню, патріотично налаштованих в ім'я розбудови нашої держави.

Лідерство – це здатність чинити вплив на окремі особи та групи в процесі спрямування їх діяльності на досягнення визначених цілей організації [4, с. 243]. Виходячи з цієї тези, всі лідери, або ж ті, хто прагне до цього визнання, повинні набувати тих рис характеру, які в перспективі утвдять їх у цьому статусі. Саймон Оутс (Simon Oates), автор блогу Leadership Expert, визначив 5 обов'язкових атрибутів справжнього лідера [5]:

У лідера завжди повинна бути мета. Справжній лідер завжди знає, чого він хоче досягнути. Якщо у лідера немає мети, візії, прагнення – тоді у нього немає і реального напрямку та цілі. Тільки реальна мета здатна об'єднати навколо себе послідовників реального лідера.

У лідера повинен бути план. Самої по собі наявності мети, чи візії – замало. У лідера повинен бути чіткий покроковий план досягнення встановлених цілей. Такий план виступає своєрідним дороговказом, який, наче компас, визначає напрямок руху у кожний конкретний момент часу. До того ж план (та успішне досягнення короткострокових цілей) вселяє впевненість у послідовників і мотивує їх на наполегливу працю.

Лідер завжди повинен випромінювати оптимізм та впевненість. Ефективний лідер ні на хвилину не сумнівається, що він та його команда зможе подолати будь-які труднощі, з якими доведеться зіткнутися. Його оптимізму повинно вистачати не лише на себе, але й на послідовників.

Лідер повинен бути експертом з комунікацій. Якщо ви лідер чи маєте задатки лідера – тоді ефективні комунікації повинні стати вашим другим "я". Саме завдяки надприроднім здібностям до комунікації та відчуття інших людей, лідери вдихають впевненість та лояльність у своїх послідовників та здатні привести їх до звершень.

Лідер повинен сам бути прикладом того, що він проповідує. Справжній лідер ніколи не попросить іншого зробити щось, чого він не готовий зроби сам. Тому говорять, що лідер керує власним прикладом. Не останнє значення має і той факт, яким чином лідерові вдалося досягнути свого високого статусу. Добре, якщо це був природній розвиток, який супроводжувався наполегливою працею та вмінням долати труднощі.

У сучасних умовах студент, а тим більше й випускник ВНЗ повинен володіти не тільки професійними знаннями, вміннями та навичками, а й певним набором лідерських якостей, що дозволяють йому успішно реалізовувати свій творчий потенціал у практичній діяльності. Однак у масовій практиці вищої школи сьогодні не повною мірою використовуються соціально-виховні умови навчального процесу, які можуть сприяти формуванню лідерських якостей студентів. Відповідно виникає необхідність у виявленні основних тенденцій, принципів, психолого-педагогічних умов і технологій, що сприяють формуванню та розвитку лідерських якостей особистості в навчальному процесі ВНЗ [6, с. 13].

Сьогодні відчувається гостра потреба в новому поколінні лідерів зі стратегічним мисленням, неординарним баченням ситуацій, впевненістю в успіху. Люди, які не бояться ризику, здатні очолити організації, державні структури, дуже потрібні країні в період системного реформування державотворення. Лідери-новатори покликані ефективно вирішувати і старі, і нові проблеми методами, що відповідають сучасним вимогам. А формування лідера, його ріст, авторитет починаються з малої групи, а в нашому випадку це студентська академічна група, чистудентський клуб за інтересами. Ось чому так важливо зрозуміти основні світоглядно-філософські принципи появи та виховання сучасних лідерів, джерела яких знаходяться в студентському середовищі.

Список використаних джерел

1. Stogdill R. Handbook of Leadership / Bernard M Bass, Ralph M Stogdill. – 3 Sub edition. – N.Y.: Free Press, 1990. – 1184 p.
2. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді : монографія / Нац. Академія педагогічних наук України. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 312 с.
3. Винославська О. В Психологія. Навчальний посібник. – К. : ІНКОС, 2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part5/5402.htm. – Заголовок з екрану.
4. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді : монографія / Нац. Академія педагогічних наук України. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 312 с.
5. Беседін М. О., Нагаєв В. М Основи менеджменту. Підручник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 496 с.

6. 5 обов'язкових атрибутів справжнього лідера. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/blog/1134>. – Заголовок з екрану.

7. Панфилов А. Ю., Савченко О. А. Методологічні підстави формування лідерських якостей у студентів вищого навчального закладу // Вісник Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2012. – Випуск № 2. – С.11-17.

References

1. Stogdill R. Handbook of Leadership / Bernard M Bass, Ralph M Stogdill. – 3 Subedition. – N.Y.: Free Press, 1990. – 1184 p.

2. Vyshchaosvita Ukrainy yak faktor tsyvilizatsiinohovyznachenniamolodi : monohrafiia / Nats. Akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. – K. : Pedahohichnadumka, 2010. – 312 s.

3. Vynoslavsk O. V Psykholohiia. Navchalnyy posibnyk. – K. : INKOS, 2005. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavsk_psihologiya/part5/5402.htm. – Zaholovok z ekranu.

4. Vyshchaosvita Ukrainy yak faktor tsyvilizatsiinohovyznachenniamolodi : monohrafiia / Nats. Akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. – K. : Pedahohichnadumka, 2010. – 312 s.

5. Biesiedin M. O., Nahaiev V. M Osnovymenedzhmentu. Pidruchnyk. – K. : Tsentrnavchalnoiliteratury, 2005. – 496 s.

6. 5 обов'язкових атрибутів справжнього лідера. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.management.com.ua/blog/1134>. – Zaholovok z ekranu.

7. Panfylv A. Yu., Savchenko O. A. Metodolohichni pidstavy formuvanniliderskykh yakostei u studentiv vyshchohonavchalnohozakladu // Visnyk Natsionalnoho universytetu “Iurydychnaakademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho”. Serii: Filosofiia, filosofiiaprava, politolohiia, sotsiolohiia. – 2012. – Vypusk № 2. – S.11-17.

Буяк В. В., Doctor of Philosophy, Vice-Rector for Research and International Cooperation, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine, Ternopil), bbb261074@gmail.com

Ideological and philosophical analysis of student's leadership

In this article has analyzed ideological and philosophical aspects of leadership in student's environment. An attention is accentuated on importance for the further progressive social development of leader's quality cultivation among the youth, but mostly in the environment of students.

Author characterizes main types, kinds, styles, stages of the student's youth leadership institute becoming, and also providing of leader's required character trait, which are giving a hope on real leaders' education from student years.

As a conclusion is confirmed, that in our times there is an urgent necessity in active leaders, and this needs an appropriate system of their preparing, in particular among students.

Keywords: leader, leadership, leadership theory, leadership concept, historical retrospect, phenomenon, society, power, domination, obedience.

Буяк В. В., доктор философских наук, проректор по научной работе и международному сотрудничеству, Тернопольский национальный педагогический университет им. Владимира Гнатюка (Украина, Тернополь), bbb261074@gmail.com

Мировоззренческо-философский анализ студенческого лидерства

В статье проанализировано мировоззренческо-философские аспекты лидерства в студенческой среде. Акцентировано внимание на важности для дальнейшего прогрессивного общественного развития культивирования лидерских качеств среди молодежи, а особенно в среде студенчества.

Автор характеризует основные типы, виды, стили, стадии становления института лидерства среди студенческой молодежи, а также подаются обязательные черты характера лидера, смотря на которые можно надеется на воспитание настоящих лидеров еще со студенческой скамьи.

Как вывод утверждено, что в наше время имеет насущная необходимость в действенных лидерах, а это требует соответственной системы их подготовки, в частности среди студенчества.

Ключевые слова: лидер, лидерство, лидерские качества, студенческий лидер, студент, мировоззренческо-философский анализ, высшее учебное заведение, студенческое самоуправление.

* * *

УДК 37.01/371.671–029:1(045)

Гуменюк А. М.
кандидат філософських наук,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
(Україна, Хмельницький), annagumenjuk@mail.ru

Підручник як один із засобів становлення нелінійного мислення майбутнього педагога в умовах модернізації вищої педагогічної освіти

Переосмислено роль сучасного підручника у процесі підготовки майбутніх педагогів у вищих педагогічних навчальних закладах. Проаналізовано структуру та зміст сучасних підручників з педагогіки з точки зору відповідності сучасним освітнім тенденціям. На основі проведеного аналізу, запропоновано шляхи когнітивної переорієнтації змісту навчального матеріалу у підручниках і посібниках з педагогічних дисциплін з метою вдосконалення процесу підготовки сучасного педагога, а саме побудова змісту на засадах методологічного плюралізму; презентація педагогічних проблем як поліальтернативних; проблемний характер викладу навчального матеріалу і завдань; відкритість навчального матеріалу для доповнень.

Ключові слова: нелінійне мислення, освітня парадигма, модернізація освіти, самоорганізація, особистісна трансформація.

Звернення до проблематики переосмислення ролі сучасного підручника з педагогіки у процесі підготовки майбутніх вчителів, а також перегляду його змістового наповнення зумовлене передусім парадигмальними зрушеннями в сучасній освіті та тими викликами, які вони створюють.

Такі зрушення вимагають від педагога спроможності: долати стереотипи; адекватно сприймати швидкозмінювану реальність; аналізувати процеси і явища за доби лімінальності, коли руйнуються традиційні цінності, а нові ще не з'явилися, відбувається хаотизація соціокультурного простору, наростання невизначеності буття, стохастичності і можливості ризиків; приймати адекватні рішення в умовах нестандартної ситуації, здійснювати свідомий вибір шляхів і методів освітньої діяльності та досягати визначених нею цілей. Такий стиль діяльності зумовлює необхідність становлення нелінійного мислення педагога, що дозволяє розглядати складнісні, багатовимірні, нерівноважні системи, до яких відноситься й освіта.

Потреба у подібній переорієнтації спричинена появою нового типу особистості – номадичної, що відкрита до взаємодії, знаходиться у процесі постійного творчого пошуку, самоструктурування та самовибудовування. За таких умов потребують перегляду й функції педагога: він виступає не лише транслятором соціального досвіду, а й фасилітатором, який допомагає у виборі можливих шляхів розвитку особистості, залучається до співучасті у процесі її становлення. У контексті сформульованих освітніх проблем нелінійні стратегії мислення виступатимуть одним з методологічних орієнтирів особистісної трансформації педагога, а, отже, модернізації вищої педагогічної освіти.

У сучасному філософсько-освітньому дискурсі дослідженню проблем модернізації вищої педагогічної освіти, методологічних засад сучасної освітньої парадигми, а також становлення нелінійного мислення педагога присвячені праці: В. Андрущенко, О. Базалука, В. Беха, В. Воронкової, Б. Гершунського, О. Гомілко, Л. Горбунової, с. Клепка, Н. Кочубей, В. Кременя, М. Култаєвої, В. Кушерця, М. Михальченка, В. Пазенка, І.